

Český jazyk a literatura

A4	Čtenářský deník	
Vít Petřík	R.U.R.	Karel Čapek

Demokratický proud meziválečné literatury:

- stoupenci demokratického zřízení první republiky, blízko k T.G.Masarykovi
- pragmatismus = filozofický směr 20. století v USA, kritériem pravdy je užitečnost a skutečnost, zkušenosti
- přispívali do Lidových novin
- tzv. pátečníci – pravidelně se scházejí v Čapkově vile

Stručně o autorovi:

- spisovatel, intelektuál, novinář, dramatik, překladatel a fotograf
- redaktor Národních listů a Lidových novin
- bratr Josefa Čapka
- díky zdravotnímu stavu se vyhnul válce
- ve svých dílech se snaží poznávat pravdu ze všech stran (relativismus) a odmítá jakékoli války (pacifismus); zajímá se o obyčejné lidi
- další meziváleční demokrati: Josef Čapek, Eduard Bass, Karel Poláček

Rozbor díla

Literární druh

- Drama

Literární žánr

- Vědeckofantastické, antiutopické drama
- Komedialní předehra, celý příběh s tragickým vyzněním

Téma

Lidé začínají být líní, a tak roboti ovládnou svět a lidé zanikají. Jedinou nadějí je láska mezi Primem a Helenou. Roboti se vyvíjí: nejprve jsou pracovní síly ve službách člověka, poté vojáci, organizovaná síla chtějící vládnout, vrazi, a nakonec se dělí na ovladatelné a neovladatelné.

Motivy

- Smrt
- Lidská práce
- Bez práce přestává být člověk člověkem, práce zušlechťuje duši člověka
- Továrna
- Vražda
- Vzpoura
- Láska
- Emoce
- Technika
- Strach

Časoprostor

- Budoucnost, nespecifikovaný ostrov uprostřed moře

Kompozice

- Předehra a 3 dějství

Postavy

- *Domin* - ředitel R.U.R.; chce osvobodit člověka, aby se nemusel zabývat pozemskými věcmi; útočný a dobytelský postoj k lidem i přírodě; není vykreslen jako záporná postava
- *Alquist* - nemá důvěru k velkým myšlenkám; ve společnosti R.U.R. je šéfem staveb; je-li smutný nebo sklíčený, jde pracovat jako řadový zedník; váží si práce a lidský život uznává jako nejvyšší hodnotu; jeho ústy hovoří samotný autor
- *Helena* - podobná Alquistovi; citový a laskavý přístup k robotům; nechápe, proč se roboti nebouří; je obdivována všemi mužskými postavami

Jazyk

- Spisovný hovorový jazyk
- Nana mluví obecnou češtinou
- 1. výskyt slova „robot“
- Nejsou využívány odborné výrazy

Obsah

Všechna dějství se odehrávají na nejmenovaném ostrově začátkem druhé poloviny 20. století (pro Čapka blízká budoucnost). V úvodu je čtenář/divák prostřednictvím rozhovoru Domina a Heleny seznámen s historií výroby robotů a jejich rozšířením do světa. Helena prozradí, že je členkou Ligy humanity a chce roboty osvobodit od jejich údělu. Nakonec se však nechá přesvědčit, že roboti jsou pouze stroje, zůstane na ostrově a časem se provdá za Domina.

Po deseti letech se prohlubuje degenerace lidské společnosti (klesá porodnost atp.) a roboti se začínají bouřit. Dr. Gall mezitím pokračuje ve vývoji nových, lidštějších robotů. Helena ze strachu spálí návod na jejich výrobu. Roboti později oblehnou továrnu, odmítnou s přeživšími vyjednávat a povraždí všechny vyjma Alquista, jenž pracuje rukama a je tím pádem z jejich úhlu pohledu také robot. Stavitelovým úkolem je znovuobjevit postup výroby robotů, avšak ani po letech se není schopen dobrat jakéhokoli výsledku.

Na konci hry se u dvou robotů, určených k pitvě, projeví emoce - strach o druhého. Alquist je propustí a požehná jim jako nástupcům lidí. Nad osudem robotů však zůstává viset otazník, neboť stále nejsou schopni se samostatně rozmnožovat.